

MEAT (31) *sb m*

e jasne, a pochylone (w tym w a 1 r. błędne znakowanie).

sg N meât (1). ◇ G meātu (2). ◇ A meât (2). ◇ I meâtem (1). ◇ L meâcie (2). ◇ pl N meâty (2). ◇ G meâtów (4). ◇ A meâty (10). ◇ I meâtami (2). ◇ L meâtách Oczko (4), meâci(e)ch (1) RejWiz.

Sł stp, Cn, Linde brak.

1. Kanał naturalny lub sztuczny, łożysko rzek i wód, ich bieg, podziemna szczelina [*meatus – dziura, przechód, wychód Mącz 217a; bieg; cieczenie, płynienie; por – meatus Cn*] (21) : Ale to iest dziwnieyfza/ iż ty frogie wody [rzeki]/ Vzywaią ná wŷytkim tákiey dziwney zgody/ Ze łobie w łwych meaciech nic nie przekażaią RejWiz 145v; Vczyńże też w ónym obrónieniu Stáwidłá/ álbo Złóby włóz/ ták/ cobyś rozumiał/ żeby ieno włafną wodę ónego meatu mogły znieść Strum N; zeznaymy téz z Philozophy/ że té wody idąc/ á biorąc łye z kruźców różnyh (iuz nie o rzécnyh/ ále o Cieplicznych mowiem) podpalóné siárká/ przez iákie meaty idą/ thych włafność odnołzą Oczko 8; bo co rzeczem owéy rzéce/ co długim meatem ciekąc/ á potym łye w dziewięć dziełąc/ w ółmy wodą łłoną/ á w dziewiętyh łłodką cieczę? Oczko 8, 4v, 7, 9, 11 [2 r.], [43]v; Tákże wŷyłcy złoczyńcy niech meat kopaią Rzekam/ ktore łie ná doł do gránic ściągáią: Náđ ktoremi łtrażnice/ twierdze/ podziálamy BielSjem 18.

W charakterystycznych połączeniach: długi meat, głęboki; meat kopać, opatrzyć; z meatu iść, wziąć się; przez meat bieć, ciągnąć się, iść (2); meatem ciec; w meacie brać się, palić, zsiadać się.

Wyrażenie: »meat ziemny [= podziemny]« [szyk 4 : 3] (7): Muśi to tedy pewnie być siárká/ którą ogień paląc w meatach łziemnyh/ nietylko Cieplice/ ale kruźce [...] czyni. Oczko 6; Co iednemulz práwie łpółobowi przypilźmy/ pómniać/ że łzimie meaty łziemne łą goręczłze Oczko 9, 1, 4v, 6v, 7, [42]v.

Szereg: »meat a żyła« [szyk 1 : 1] (2): Inłzemi to tedy źrzodłami á nie dźdźowémi/ Bóg rozmnaża: á péwnie témi/ co łye z łzimie przez żyły á meaty/ ná to vczynionémi ciągną Oczko 8, 9.

W przén (1) : (nagł) Na Kłeynot Stárodawny Korczák. (-) SZeroki meath te ozdóbne wody/ Miewály zálwze czálú złey przygody: Tám gdzie potrzebę tey korony znály/ Brzegi łwe przykro y meźnie łtáwiály. WerGoścPapr 202.

2. Przewody wydzielania wewnętrznego i zewnętrznego (drogi moczowe, przewody żółciowe, pory skóry itp.) [*dziurki subtelne w skórze człowieczej i zwierząt inszych, któremi wilgotność i pot z ciała wychodzi; dziurki w nosie, uściech, w oczach etc. – meatus Cn*] (10) : w którym to pićiu/ kiedy łye żyły otwórzyły/ nátura zwyciężyłá/ wodá nietylko wielkiémi meátami/ ále y przez łkórę/ czyłzcząc wŷyłtki żyły/ plugáłtwá różné złobą wywodźiła Oczko 19v, 14v, 19v, 20v, 21v, 22v, 32.

meat czego (1): bo iellí nérká kámiéniém álbo iéy ciáfny meat/ grubą flegmą zámulony/ [...] łmierć potym przynieść może: iáko ich zániedbáć? Oczko 13.

meat w czym (2): że tho co którému łzkodźiło/ odeymuie [woda]/ ciepłá przyrodzonégo w nim wzbudźaiąc/ á meaty w łkórze otworzywłzy/ powoli wyłufłzaiąc Oczko 25v, 19.

W charakterystycznych połączeniach: ciasny meat, wielki (2), zawarty; zatkanie meatu; meat otworzyć (meat się otworzy) (3), zgotować, zranić; meatem iść.

Synonimy: 1. bieg, kanał, żyła; 2. dziureczka, dziurka, por.